

RAZGOVOR Gilles Leroy, prošlogodišnji dobitnik Goncourtove nagrade za roman »Alabama Song«, nedavno objavljen i na hrvatskome

Biti partner piscu znači žrtvovati vlastiti život

EKSKLUZIVNO

Scott i Zelda Fitzgerald su bili posljednji romantičari. Najsmješnija stvar je što su u isto vrijeme bili i vrlo cinični, u burnim dvadesetima oni su »izmislili« potpuno novi posao - biti slavan ma što da radio

Sandra-Viktorija ANTIC

Roman francuskoga književnika Gillesa Leroya »Alabama Song«, koji je krajem prošle godine ovjenčan najuglednijim francuskim priznanjem za književnost, Goncourtovom nagradom, objavljen je nedavno i na hrvatskome jeziku u izdanju Disputa i Hrvatskog filološkog društva iz Zagreba, te predstavljen na Interliberu u četvrtak. Roman donosi priču o nesretnoj sudbini Zelde Fitzgerald, supruge slavnoga američkog pisca Francisca Scotta Fitzgeralda, prve »čistokrvne« literarne celebrity, strastvene trendseterice i na poslijetku feminističke ikone, a pritom sugestivno rekonstruira i jedno burno vrijeme naše povijesti, 20-e, 30-e i 40-e godine prošloga stoljeća.

Gilles Leroy rođen je u Bagneuxu 1958. godine. Nakon završetka studija književnosti neko je vrijeme radio kao predavač i novinar magazina *L'art vivant*. U književnosti se afirmirao romanom »Habibi« (1987.), a početkom 90-ih postao je profesionalni pisac. Objavio je 11 romana, od kojih su najzapaženiji »Jackpot« (1999.), »Ruski ljubavnik« (2002.), »Odrastanje« (2004.) i »Tajno polje«

Ponosan sam na »Alabama Song« zbog činjenice da se u mnogim zemljama upravo prevodi jedini roman koji je napisala Zelda Fitzgerald

(2005.). Osim Goncourtove nagrade, dobio je još i Prix Valery Larbaud, Prix Cabourg i Prix Nanterre.

O romanu »Alabama Song«, njegovim protagonistima, ljudima koji su obilježili vrijeme u kojemu su živjeli te o Goncourtu razgovaramo s Gillesom Leroyem.

Najteže je bilo ući u mentalnu bolest

■ **Koliko je »Alabama Song« stvarna biografija Zelde i Scotta Fitzgeralda, a koliko fiktivna priča?**

- Pa, nije biografija, apsolutno nije. Imao sam predložak, stvarni život Zelde Sayre Fitzgerald, koji sam ponovno kreirao svojom imaginacijom, vlastitim opsesijama. Ja sam romanopisac, a ne povjesničar. Pišem fikciju nadahnut stvarnim životom. Najčešće su te stvarne sudbine koje opisujem anonimne. U ovome slučaju moji likovi su bili slavni ljudi. Ali to zaista ništa nije promijenilo.

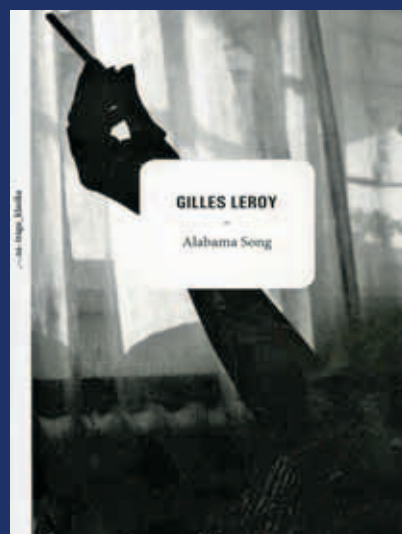
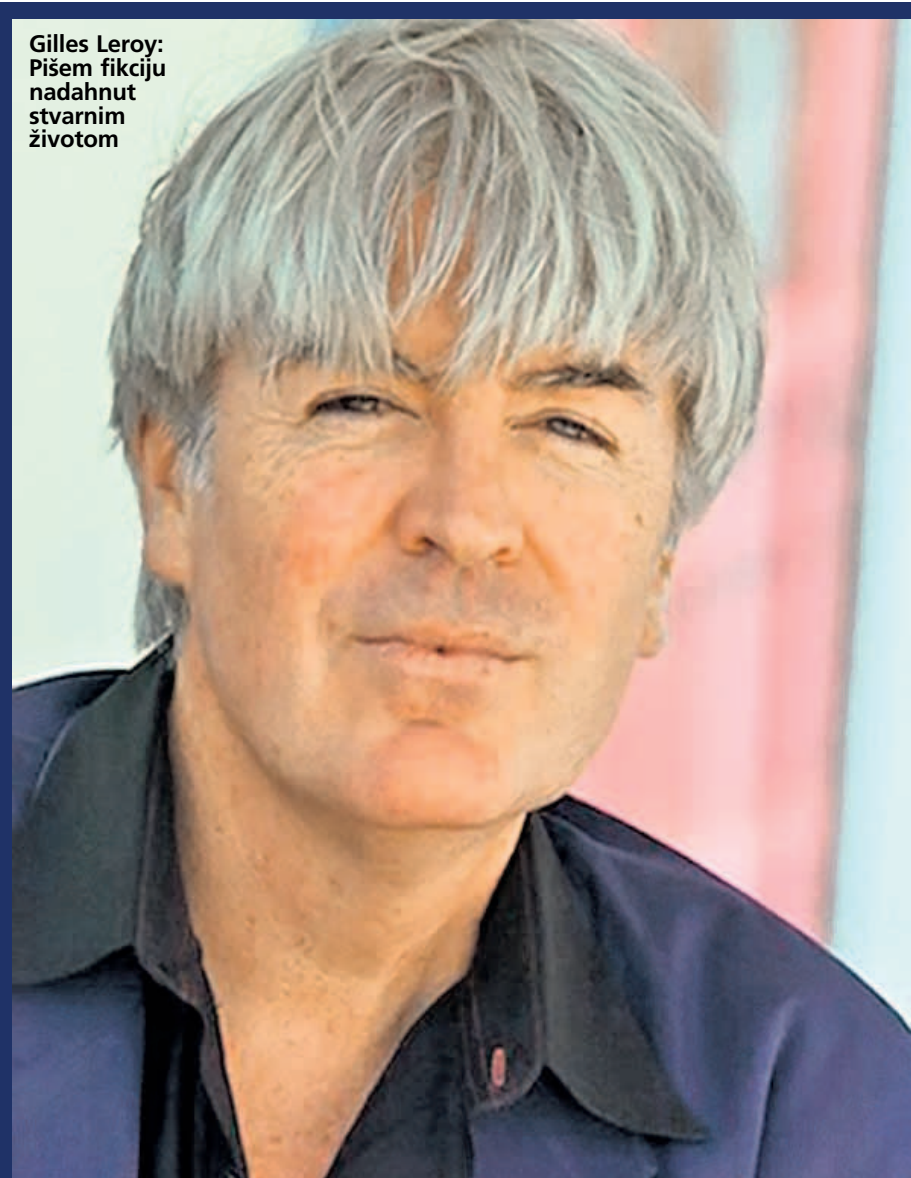
■ **Čitajući roman, čitatelj stječe dojam da u rukama drži Zeldin dnevnik, što je naglašeno i pisanjem u prvome licu. Kako ste uspjeli tako duboko ući pod kožu slavne južnjačke ljepotice?**

- Hvatanje glasa Francisca Scotta Fitzgeralda bilo je tako lako za mene (dosadno?). Biti Zelda bilo je pak mnogo opasnije, i uzbudljivo s jedne intelektualne i umjetničke točke gledanja. Zelda nije nikada ništa postigla - osim što je pokušala napisati jedan roman, »Save me the Waltz« - ona se nikada nije ostvarila, što je, na žalost, dovelo do katastrofe. Njezina je sudbina posve jedinstvena. Nitko se ne može s njome usporediti, osim možda Adele Hugo ili Camille Claudel. To je jedan romantični karakter.

Scott i Zelda su bili posljednji romantičari. Najsmješnija stvar je što su u isto vrijeme bili i vrlo cinični, u burnim dvadesetima oni su »izmislili« potpuno novi posao - biti slavan ma što da radio.

Odgovarajući na vaše pitanje, kao prvo, rekao sam sebi da sam lud zbog te ideje »govorenja« u ime žene, koja je uz to iz druge zemlje, iz druge društvene klase, iz drugoga stoljeća. No, moram priznati da nije bilo naj-

Gilles Leroy:
Pišem fikciju
nadahnut
stvarnim
životom

GONCOURTOVA NAGRADA
Zbog čega Gallimard osvoji sve nagrade?

■ **Nedavno je proglašen i novi dobitnik Goncourta. Nagradi se prigovara da je to igra izdavačkih lobija, jer su uvijek u najužem izboru knjige Gallimarda, Grassetta i drugih poznatih izdavačkih kuća. Što Vi mislite o tome?**

- Mislim da bi bilo neprilično od mene da to komentiram. Možda je odgovor na to pitanje prošle godine dao jedan radijski novinar, poznat po nezavisnosti svojega mišljenja. On je rekao sljedeće: »Zbog čega Gallimard osvoji sve nagrade? Zato što Gallimard ima najbolje autore«.

»Alabama Song«, roman sa stilom

ZAGREB - Roman »Alabama Song«, koji je lani dobio Goncourtovu nagradu na opće iznenađenje, toliko je poetski, toliko darovito ispričan život Zelde Fitzgerald da čovjek ne može ispustiti iz ruku. A ni naoko zbrkana struktura knjige ne smeta percepciji. To je rekla u četvrtak na Interliberu Irena Lukšić, urednica Biblioteke na tragu klasika Hrvatskoga filološkog društva i Disputa, koji su objavili taj roman. Dodala je da ono što najviše zadivljuje, jest autorov stil, čiji se registri protežu od naivnih djevojačkih »leksiko-

na« do lucidnih kulturoloških esaja. U prozi Gillesa Leroya ništa ne nedostaje, sve je jasno, zanimljivo i duhovito, iako je »u igri« toliko ljudskih patnji, toliko sreće, toliko osobenjaka, nevjerojatnih razmišljanja i krkih strepnji - Amerika i Europa, povijest, duh vremena. I ostavština za budućnost: samo brehtijansku temu Alabama Song, u čijem se ključu čita uspon i pad Zelde Fitzgerald, interpretirali su najznačajniji pop i rock izvođači današnjice. Ulomak iz romana pročitala je glumica Maja Katić. [S. V. A.]

teže to pisanje u prvome licu drugoga spola. Ulaženje pod kožu žene nije tako teško za romanopisca, mi to radimo cijelo vrijeme - jednako kao što spisateljice ulaze pod kožu muškaraca. Najteža stvar, stvarno opasna, bila je ući u mentalnu bolest. To je bilo zatrašujuće. Zato što pritom otkrivaš da i sam nisi tako daleko od ludila.

■ **Od čega je zapravo bolovala Zelda? Je li njezin psihički slom posljedica razočaranja životom s velikim piscem, vlastita teškoga karaktera i uništavajućeg životnoga stila ili pak posljedica nemogućnosti da živi s čovjekom kojeg je uistinu voljela, francuskim avijatičarom Jozom, te činjenice da je pobacila njihovo dijete?**

- Žao mi je, ali ne znam od čega je bolovala Zelda. Mislim da je postojalo nekoliko razloga za to. Jedan od njih ste već spomenuli (osim onog djeteta koje je navodno pobacila: otkrio sam da je to bila jedna Zeldina halucinacija kada ju je Scott napustio u Švicarskoj). U romanu sam otkrio nekoliko tragova kada sam opisivao Zeldinu obitelj. Mnogi su njezini rođaci počinili samoubojstvo.

Film o Zeldi i Scottu u Hrvatskoj

■ **Kako shizofreničar uopće, ako je Zelda stvarno bolovala od te bolesti, može pisati?**

- Danas smo prilično sigurni u to da je Zeldi postavljena pogrešna dijagnoza. Ona je bolovala od bipolarnoga poremećaja, manične depresije. Najtužnije je to da ju je po svojoj prilici uništila pogrešna i vrlo nasilna terapija.

■ **Zbog čega se Scott protivio tomu da njegova supruga piše i je li istina da bi njegov drugi roman »Lijepi i prokleti« bio »prazna omoćnica« bez njezinih intimnih bilježnica, koje je ona morala skrivati pred njim?**

- Pisci su jako ljubomorni na vlastitu umjetnost. Mogu vam to potvrditi. Biti partner nekog pisca znači žrtvovati vlastiti život. Zelda to nije mogla. Od početka je postojao velik nespornazum. Scott nije shvatio da je Zelda željela vlastitu umjetničku sudbinu prije nego što su se oni vjenčali. I da, činjenica je da je on kopirao mnoge dijelove iz njezinih bilježnica, mnoga njezina pisma upućena njemu, to su potvrdili biografi. Napravio je to s nevjerojatnom nevinnošću.

■ **Kako ste Vi doživjeli Scotta Fitzgeralda?**

- Izgubljenim.

■ **Koliko je Zelda utjecala na njega kao pisca?**

- Govoreći o Scottu i Zeldi, tako je teško razdvojiti fikciju od stvarnog života. Oni su živjeli vlastite živote kao u romanu. Konfuzija je nastala već na samome početku, kada je Scott napisao svomu prijatelju Johnu Bishopu, koji je također bio pisac: »Oženio sam heroinu svojih romana«. Tako čudno i zatrašujuće.

■ **Što se dogodilo sa Zeldinim jedinim romanom?**

- On je objavljen, ali je doživio neuspjeh. Ponovno je izdan šezdesetih, u Engleskoj, gdje je napokon postigao uspjeh. Ono na što sam ja ponosan u vezi s »Alabama Songom« jest činjenica da se u mnogim zemljama upravo prevodi taj Zeldin roman.

■ **Znate li da će iduće godine u Hrvatskoj početi snimanje filma o Zeldi i Scottu Fitzgeraldu pod nazivom »The Beautiful and The Damned«? Otkuda toliko zanimanje za život toga slavnog para?**

- Čuo sam da će uskoro biti napravljen film o Zeldi i Scottu, ali nisam znao da će se snimati u Hrvatskoj. Kao što sam već rekao, taj je par bio jako romantičan. I također vrlo avangardan zbog svoga osebujnoga načina života.